



СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПИТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Олександр Зайківський,
старший науковий співробітник НДІ
інтелектуальної власності НАПрН України
ID ORCID: 0000-0002-7377-9276

Розглянуто теоретичні аспекти системи національної безпеки України, її складові елементи та взаємозв'язок останніх, основні завдання та функції стратегічних суб'єктів системи національної безпеки. Досліджено вплив інтелектуальної власності на систему загроз національній безпеці та обороноздатності України. Вказано на необхідність визначення системи охорони інтелектуальної власності складовою сфери забезпечення національної безпеки та оборони України і врахування питань інтелектуальної власності в ході розроблення державної політики національної безпеки.

Ключові слова: система національної безпеки України, суб'єкти системи національної безпеки, загрози національній безпеці, інтелектуальна власність

Базисом кожної наукової дисципліни є чітко розроблені та сприйняті науковою спільнотою і стандартизовані відповідними нормативними документами визначення основних понять конкретної дисципліни, як наприклад метрична система мір у фізиці. Це стосується й теорії національної безпеки України, що стала предметом наукового аналізу від часу проголошення незалежності нашої країни.

Проте майже за 30 років у цій сфері з'явилося чимало проблемних питань і невизначеностей, зокрема щодо сутності системи національної безпеки України (далі — СНБУ). Насамперед варто вка-

зати, що законодавчого визначення цієї системи та багатьох її елементів не існує, що призвело до появи різних підходів і трактувань у науковій спільноті.

Аналіз публікацій. Теоретичні аспекти національної безпеки України досить детально розглядали вітчизняні вчені, зокрема В. Бегма, В. Горбулін, Я. Жаліло, А. Качинський, В. Лішкан, О. Мельник, В. Ольшевський, І. Оні-

Олександр Оністрат,
старший науковий співробітник НДІ
інтелектуальної власності НАПрН України,
кандидат технічних наук
ID ORCID 0000-0001-5730-6738





пенко, О. Свергунов, Г. Ситник, В. Смолянук, М. Сунгуровський, А. Сухоруков та інші.

Однак, зосереджуючи свою увагу на питаннях політичної, державної, економічної, військової безпеки тощо, науковці так і не розробили чітких визначень основних положень національної безпеки. Поза пильною увагою залишаються також питання визначення загроз національній безпеці, що пов'язані з використанням інтелектуальної власності.

Проблеми інтелектуальної власності досліджували вітчизняні науковці, зокрема Г. Андрощук, О. Бутнік-Сіверський, В. Геєць, Ю. Капіца, Л. Глухівський, О. Орлюк, П. Цибульов та інші.

Однак недостатньо уваги приділяється дослідженню ролі інтелектуальної власності у сфері національної безпеки, визначенню загроз безпеці держави в цій сфері. Тому зростає потреба в теоретичних дослідженнях, які концептуально визначали б та обґрунтовували роль інтелектуальної власності у сфері національної безпеки та оборони, що й обумовлює **актуальність** цієї публікації.

Метою публікації є дослідження питань інтелектуальної власності в системі національної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Довідкова література пропонує таке трактування СНБУ: це відкрита, динамічна соціальна система, головною метою якої є створення умов для реалізації національних інтересів, забезпечення цілісності суспільства та держави [1].

Дослідник В. Смолянук пропонує сприймати її в широкому розумінні, як «багатокомпонентне, багаторівневе, діяльнісно-активне утворення, яке прямо чи опосередковано впливає на ключові аспекти суспільної життєдіяльності» [2].

У свою чергу В. Ліпкан визначає СНБУ як «множину потреб, інтересів і цінностей особи, суспільства і держави, загроз та небезпек, внутрішніх й зовнішніх, об'єктивних і суб'єктивних, природних, техногенних та антропогенних чинників, що впливають на стан національної безпеки, умови їх

генезису, еволюції та балансу, державні та недержавні інституції, об'єднані цілями і завданнями щодо просування забезпечених недоторканістю потреб нації, національних інтересів і цінностей, які взаємодіють один з одним і здійснюють відповідну діяльність у межах законодавства України. Таким чином до системи національної безпеки включені усі ті елементи, які взаємопов'язані між собою, і у своїй органічній сукупності утворюють нову якість — систему національної безпеки» [3].

Синтезуючи думки Г. Ситника, можна визначити СНБУ як взаємодію особи, суспільства, органів державної влади та місцевого самоврядування у процесі забезпечення національної безпеки, з урахуванням зв'язків між ними та середовищем їх існування, відкритою, динамічною, соціальною системою, головною метою якої є інтеграція зусиль особи, суспільства, держави для реалізації національних інтересів, забезпечення цілісності суспільного організму та здатності держави обстоювати вказані інтереси [4].

Деякі вчені складовими елементами СНБУ визначають:

- суб'єкти забезпечення національної безпеки (органи державної влади та місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства, окремих громадян, ЗМІ);
- об'єкти національної безпеки (національні матеріальні й духовні цінності, інтереси особи, суспільства, держави);
- сукупність інструментів влади (політичних, економічних, воєнних, інформаційних), які можуть бути використані для підтримання належного рівня захищеності національних інтересів (збройні сили, спецслужби, підприємства оборонно-промислового комплексу, дипломатичні засоби, державні та мобілізаційні резерви, інші ресурси, які спрямовуються на захист національних інтересів);



- масив чинного національного законодавства, який визначає пріоритети державної політики національної безпеки, офіційні погляди стосовно підходів, принципів та механізмів захисту національних інтересів;
- національні джерела та суб'єкти (фізичні та юридичні особи), які породжують загрози реалізації національних інтересів;
- множину зовнішніх і внутрішніх факторів національної безпеки (до вказаних факторів можна віднести не тільки змінні, зокрема ті, які характеризують тенденції, показники, цілі, а й інші системи, наприклад, міжнародні структури безпеки, цілі та наслідки їх діяльності тощо) [2, 4].

Однак, на наш погляд, у цій схемі змішано одразу дві системи — СНБУ та систему забезпечення національної безпеки.

Більш логічним є підхід В. Ліпкана, який зазначає, що «система національної безпеки не є тотожною системі забезпечення національної безпеки, оскільки остання є допоміжною, функціональною системою і виконує роль лише елемента забезпечення» [3]. Саме тому до елементів СНБУ він відносить об'єкти, суб'єкти і предмет національної безпеки в конкретній сфері НБ і окремо зазначає, що окреслюється місце та функції системи забезпечення національної безпеки в загальній системі національної безпеки.

Беручи до уваги думку В. Смолянюка про те, що «життя суспільства розгортається у різних сферах (політичній, економічній тощо) і в кожній із них можлива дія факторів, які породжують загрози національній безпеці» [2], пропонуємо таку структурну схему СНБУ:

- об'єкти національної безпеки;
- суб'єкти національної безпеки;
- загрози національній безпеці.

Інші елементи доцільно віднести до системи забезпечення національної безпеки, оскільки вони забезпечують виконання СНБУ своїх функцій.

Дуже детально функції СНБУ розкрив В. Смолянюк, віднісши до них такі:

- програмно-теоретична (розроблення концепцій, доктрин, стратегій і програм у сфері національної безпеки та вжиття конкретних заходів щодо нейтралізації загроз національним інтересам);
- організаційно-управлінська (упровадження системи взаємодії між державним та недержавним секторами системи забезпечення національної безпеки);
- інформаційна (упровадження системи інформаційно-пропагандистського супроводження державної політики щодо забезпечення національної безпеки);
- інтеграційна (виконання міжнародних договорів України в безпековій та оборонній сферах);
- координаційна (поглиблення військово-політичного партнерства та співробітництва з НАТО і ЄС, участь у міжнародній миротворчій діяльності);
- ідеологічна (здійснення заходів інформаційно-пропагандистського супроводу державної політики національної безпеки);
- соціалізація громадян України (засвоєння громадянами соціальних норм та цінностей безпекового ґатунку);
- прогностична (виявлення причин виникнення загроз національним інтересам та прогнозування можливих наслідків їх прояву) тощо [2].

Ці функції у своєму комплексі спрямовані на виконання основного завдання СНБУ — всебічного розвитку об'єктів національної безпеки та захисту їх від реальних і потенційних загроз.

До об'єктів національної безпеки належать: національні цінності, національні інтереси, національні цілі.

Національні цінності України визначено її конституцією [5]. Серед них: затвердження прав і свобод людини, забезпечення її життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканості й безпеки;



зміцнення громадянської злагоди; право на самовизначення; європейська ідентичність Українського народу і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України; любов і повага до Батьківщини; суверенна державність України; захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її безпеки; благополуччя та процвітання держави; відповідальність за свою Вітчизну перед сучасним і прийдешніми поколіннями.

Інші об'єкти національної безпеки — національні інтереси та національні цілі визначено в законах України, стратегіях, доктринах та інших основоположних документах.

Нами вже було досить детально розглянуто об'єкти національної безпеки [6]. Зазначимо лише, що законодавцями в ході розроблення нормативно-правових актів стосовно сфери національної безпеки не було приділено уваги визначенню ролі та місця в цій сфері інтелектуальної власності. До того ж у нормативно-правових актах, які віднесені до сфери інтелектуальної власності, не визначено, що питання інтелектуальної власності належать до системи національних цінностей, інтересів і цілей, адже вони перебувають на перетині основних цінностей, інтересів та цілей особистості, суспільства і держави [6].

Визначати об'єкти національної безпеки, аналізувати наявні та можливі виклики і загрози цим об'єктам, розробляти та здійснювати заходи щодо їх захисту належить суб'єктам системи національної безпеки.

До суб'єктів системи національної безпеки багато вчених відносять майже всю державу — органи державної влади та місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства, окремих громадян, засоби масової інформації.

Зокрема Г. Ситник зазначає, що суб'єктами розроблення та впровадження державної політики національної безпеки є: Президент України; Верховна Рада України; Кабінет Міністрів України; Рада національної безпеки і

оборони України; міністерства та інші центральні органи виконавчої влади; Національний банк України; суди загальної юрисдикції; прокуратура України; місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування; Збройні сили України, Служба безпеки України, Служба зовнішньої розвідки України, Державна прикордонна служба України та інші військові формування, утворені відповідно до законів України; громадяни України, об'єднання громадян [7].

Він же визначає, що основними функціями вказаних суб'єктів при розробленні та впровадженні політики національної безпеки є:

- вироблення і періодичне уточнення Стратегії національної безпеки України і Военної доктрини України, доктрин, концепцій, стратегій і програм у сфері національної безпеки, планування і вжиття конкретних заходів щодо протидії загрозам національним інтересам України і їх нейтралізації;
- створення нормативно-правової бази, необхідної для ефективного функціонування системи національної безпеки;
- удосконалення її організаційної структури;
- комплексне кадрове, фінансове, матеріальне, технічне, інформаційне та інше забезпечення життєдіяльності складових (структурних елементів) системи;
- підготовка сил та засобів суб'єктів системи до їх застосування за призначенням;
- постійний моніторинг впливу на національну безпеку процесів, що відбуваються в політичній, соціальній, економічній, екологічній, науково-технологічній, інформаційній, військовій та інших сферах, релігійному середовищі, міжетнічних відносинах; прогнозування змін, що відбуваються в них, і потенційних загроз національній безпеці;



- систематичне спостереження за станом і проявами міжнародного та інших видів тероризму;
 - прогнозування, виявлення та оцінка можливих загроз, дестабілізуючих чинників і конфліктів, причин їх виникнення та наслідків прояву;
 - розроблення науково обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо прийняття управлінських рішень з метою захисту національних інтересів України;
 - запобігання та усунення впливу загроз і дестабілізуючих чинників на національні інтереси;
 - локалізація, деескалація та врегулювання конфліктів і ліквідація їх наслідків або впливу дестабілізуючих чинників;
 - оцінка результативності дій щодо забезпечення національної безпеки та визначення витрат на ці цілі;
 - участь у дво- та багатосторонньому співробітництві в галузі безпеки, якщо це відповідає національним інтересам України;
 - спільне проведення планових та оперативних заходів у рамках міжнародних організацій та договорів у галузі безпеки [7].
- Однак, аналізуючи функції та повноваження зазначених суб'єктів, приходимо до висновку, що в цій схемі теж змішані одразу дві системи — СНБУ та система забезпечення національної безпеки. Відповідно до Конституції та законів України повноваження суб'єктів розроблення та впровадження державної політики національної безпеки полягають ось у чому:
- Президент України як глава держави, гарант державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина, Верховний Головнокомандувач Збройних сил України і Голова Ради національної безпеки і оборони України здійснює загальне керівництво у сферах національної безпеки та оборони України;
 - Верховна Рада України в межах повноважень, установлених Конституцією України, визначає засади внутрішньої та зовнішньої політики, основи національної безпеки, формує законодавчу базу в цій сфері, схвалює рішення з питань введення надзвичайного і воєнного стану, мобілізації, визначення загальної структури, чисельності, функцій Збройних сил України та інших військових формувань, створених відповідно до законів України;
 - Рада національної безпеки і оборони України координує та контролює діяльність органів виконавчої влади у сферах національної безпеки і оборони; з урахуванням змін у геополітичній обстановці вносить Президенту України пропозиції щодо уточнення Стратегії національної безпеки України та Воєнної доктрини;
 - Кабінет Міністрів України забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина, обороноздатності, національної безпеки України, громадського порядку і боротьби зі злочинністю;
 - Національний банк України відповідно до основних засад грошово-кредитної політики визначає та проводить грошово-кредитну політику в інтересах національної безпеки України;
 - міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Служба безпеки України та Служба зовнішньої розвідки України в межах своїх повноважень забезпечують виконання передбачених Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України завдань, здійснюють реалізацію концепцій, програм у сфері національної безпеки, підтримують у стані готовності до застосування сили та засоби забезпечення національної безпеки;



ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

- місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування забезпечують вирішення питань у сфері національної безпеки, віднесених законодавством до їх компетенції;
- Збройні сили України та Державна прикордонна служба України забезпечують оборону України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів; протидіють зовнішнім загрозам воєнного характеру;
- правоохоронні органи ведуть боротьбу зі злочинністю і протидіють тероризму, забезпечують захист і рятування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій техногенного і природного характерів;
- суди загальної юрисдикції здійснюють судочинство у справах про злочини, що завдають шкоди національній безпеці України;
- прокуратура України здійснює повноваження у сфері національної безпеки України відповідно до Конституції України та Закону України «Про прокуратуру України»;
- громадяни України виступають носіями суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні, які шляхом участі у виборах, референдумах та через інші форми безпосередньої демократії, а також через органи державної влади та органи місцевого самоврядування, які вони обирають, реалізують національні інтереси, добровільно і в порядку виконання конституційних обов'язків вживають заходів, визначених законодавством України, щодо забезпечення її національної безпеки, як безпосередньо, так і через свої об'єднання привертають увагу суспільних і державних інститутів до небезпечних явищ і процесів у різних сферах життєдіяльності країни; у законний спосіб і законними засобами захищають власні права та інтереси, а також власну безпеку.

Тобто лише Президент України, Верховна Рада України та громадяни України визначають державну політику національної безпеки України, всі інші суб'єкти повинні забезпечувати її виконання.

Таким чином, стратегічними суб'єктами розробки державної політики національної безпеки є Верховна Рада України, Президент України та громадяни України.

Щоб визначити спроможність СНБУ виконувати покладені на неї функції, необхідно здійснювати моніторинг низки чинників, які характеризують цю спроможність. До таких чинників Г. Ситник відносить:

- забезпечення суверенітету, територіальної недоторканності та політичної незалежності;
- забезпечення стійкого господарського зростання та технологічного прогресу;
- захист базисних основ конституційного ладу;
- регулюючий вплив на параметри, які характеризують стан соціальної напруженості в суспільстві та природного середовища [4].

Навіть простий аналіз цих чинників дає змогу зробити висновок, що лише громадяни України за роки незалежності володіють цією спроможністю. Саме вони зуміли вже кілька разів захистити національні цінності та інтереси. Інші суб'єкти СНБУ, на превеликий жаль, цією спроможністю володіють дуже слабо.

Підтвердженням цієї тези є також стан справ із забезпеченням національних інтересів у сфері інтелектуальної власності. За роки незалежності в Україні так і не створено державну систему, яка своєчасно аналізувала б наявні та можливі загрози і виклики національній безпеці у цій сфері та адекватно реагувала б на них розробленням і здійсненням ефективних заходів щодо захисту інтересів держави, авторів об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ) і замовників цих об'єктів.



До таких загроз, зокрема, належать:

- продаж інтелектуальних продуктів за кордон без отримання правової охорони в Україні;

- непродуктивні витрати і відтік валютних коштів за імпорт застарілих технологій;
- неповернення валютної виручки за експортними операціями з об'єктами права інтелектуальної власності;
- патентування винаходів (технологій), створених за бюджетні кошти, в іноземних державах без попереднього подання заявки на винахід (корисну модель) в Україні;
- розкриття інформації іноземним суб'єктам про ОПІВ, що мають важливе значення для створення зразків ОВТ;
- претензії третьої сторони щодо використання ОПІВ у зразках ОВТ, що постачаються на експорт;
- передання розробленої в Україні за державні кошти технології оборонного призначення іноземному замовнику за безцінь.

Варто вказати, що кількість та вплив цих викликів і загроз на всю СНБУ, особливо в економічній, науково-технічній та оборонній сферах, зі зростанням науково-технічного прогресу та інтелектуалізації суспільного життя та міжнародних відносин постійно зростає [8–11].

Висновки та пропозиції. Основними складовими елементами СНБУ є об'єкти СНБУ: національні цінності, інтереси та цілі; реальні та потенційні загрози цим об'єктам; суб'єкти СНБУ — Верховна Рада України, Президент України, громадяни України, основним завданням яких є визначення та всебічний розвиток об'єктів національної безпеки та розроблення державної політики щодо захисту їх від реальних і потенційних загроз. Реалізовувати цю політику повинна підсистема СНБУ — система забезпечення національної безпеки України — органи державної влади та місцевого самоврядування.

Питання інтелектуальної власності є складовими елементами СНБУ, оскільки вони присутні в усіх об'єктах СНБУ, а їх недотримання чи порушення несуть загрози цим об'єктам, зокрема національним інтересам у сфері обороноздатності.

Тому до функцій суб'єктів СНБУ — Верховної Ради України та Президента України необхідно додати функцію захисту національних інтересів у сфері інтелектуальної власності, а систему охорони інтелектуальної власності визначити складовою сфери забезпечення національної безпеки та оборони. ●

Список використаних джерел / List of references

1. Государственное управление в сфере национальной безопасности: словарь-справочник / под ред. Г. П. Сытника. Киев : НАГУ при Президенте Украины. 2012. 496 с.
2. Смолянюк В. Ф. Системні засади національної безпеки України. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». № 2 (37) 2018.
3. Ліпкан В. А. Національна безпека України: навчальний посібник. 2009 Київ : КНТ. 576 с.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади) : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 544 с.
5. Конституція України.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр>.
6. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Питання інтелектуальної власності в теорії національної безпеки. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 4. 2020. С. 38–48.



ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

7. Ситник Г. П. Концептуальні засади забезпечення національної безпеки України : навч. посіб. / Г. П. Ситник : у 3 ч. Ч. 3 : Державна політика та основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки. Київ : НАДУ, 2010. 208 с.
 8. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Можливі порушення прав інтелектуальної власності при розробленні озброєння та військової техніки. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 4. 2017. С. 38–48.
 9. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Порушення прав інтелектуальної власності при військово-технічному співробітництві. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 5. 2017. С. 32–43.
 10. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності в оборонній сфері. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2018. № 3. С. 25–37. № 4. С. 40–53.
 11. Зайківський О. Б., Оністрат О. А. Щодо впливу порушень прав інтелектуальної власності на обороноздатність держави. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 3. 2019. С. 47–54.
1. Hosudarstvennoe upravlenye v sfere natsyonalnoi bezopasnosti: slovar-spravochnyk / pod red. H. P. Sytnyka. Kyev : NAHU pry Prezydente Ukrainy. 2012. 496 s.
 2. Smolianiuk V. F. Systemni zasady natsionalnoi bezpeky Ukrainy. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Iurydychna akademiia Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». № 2 (37) 2018.
 3. Lipkan V. A. Natsionalna bezpeka Ukrainy: navchalnyi posibnyk. 2009 Kyiv : KNT. 576 s.
 4. Sytnyk H. P. Derzhavne upravlinnia u sferi natsionalnoi bezpeky (kontseptualni ta orhanizatsiino-pravovi zasady) : pidruchnyk. Kyiv : NADU, 2012. 544 s.
 5. Konstytutsiia Ukrainy.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-vr>.
 6. Zaikivskiy O. B., Onistrat O. A. Pytannia intelektualnoi vlasnosti v teorii natsionalnoi bezpeky. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. № 4. 2020. S. 38–48.
 7. Sytnyk H. P. Kontseptualni zasady zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy : navch. posib. / H. P. Sytnyk : u 3 ch. Ch. 3 : Derzhavna polityka ta osnovy stratehichnoho planuvannia zabezpechennia natsionalnoi bezpeky. Kyiv : NADU, 2010. 208 s.
 8. Zaikivskiy O. B., Onistrat O. A. Mozhlyvi porushennia prav intelektualnoi vlasnosti pry rozroblenni ozbroiennia ta viiskovoi tekhniki. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. № 4. 2017. S. 38–48.
 9. Zaikivskiy O. B., Onistrat O. A. Porushennia prav intelektualnoi vlasnosti pry viskovo-tekhnichnomu spivrobotnytstvi. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. № 5. 2017. S. 32–43.
 10. Zaikivskiy O. B., Onistrat O. A. Vidpovidalnist za porushennia prav intelektualnoi vlasnosti v oboronni sferi. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. 2018. № 3. S. 25–37. № 4. S. 40–53.
 11. Zaikivskiy O. B., Onistrat O. A. Shchodo vplyvu porushen prav intelektualnoi vlasnosti na oboronozdatnist derzhavy. Teoriia i praktyka intelektualnoi vlasnosti. № 3. 2019. S. 47–54.

Надійшла до редакції 21.01.2021 року

Зайковський А., Оністрат А. Система национальной безопасности и вопросы интеллектуальной собственности. Рассмотрены теоретические аспекты системы национальной безопасности Украины, ее компоненты и их взаимосвязь, основные задачи и функции стратегических субъектов системы национальной безопасности. Исследуется влияние интеллектуальной собственности на систему угроз



національної безпеки і оборони України. Указано на необхідність определения системи охорони інтелектуальної власності як складового елемента сфери національної безпеки і оборони України і урахування питань інтелектуальної власності при розробці державної політики національної безпеки.

Ключевые слова: система національної безпеки України, суб'єкти системи національної безпеки, загрози національної безпеки, інтелектуальна власність

Zaikivskiy O., Onistrat O. National security system and issues of intellectual property. The system of national security of Ukraine is defined as the interaction of the individual, society, public authorities and local governance in the process of ensuring national security, taking into account the relationships between them and their environment. It is an open, dynamic, social system, the main purpose of which is to integrate efforts of the individuals, society and the state for the realization of national interests, ensuring the integrity of the social organism and the ability of the state to defend these interests.

It is noted that the issue of intellectual property is an integral part of the national security system of Ukraine, as they are present in all objects of the national security system of Ukraine, and their non-compliance or violations pose a threat to these objects, including national interests in the defense sphere of Ukraine.

Theoretical aspects of the national security system of Ukraine, components (elements) of this system and their relationship, the main tasks and functions of strategic subjects of the national security system are considered. The influence of intellectual property on the system of threats to national security and defense capabilities of Ukraine is studied. The need to define the system of intellectual property protection as a component of national security and defense of Ukraine and to take into account intellectual property issues in the development of national security state policy, as well as the importance of further research on the role of intellectual property in national security and defense of Ukraine are defined.

The structural scheme of the national security system of Ukraine is proposed. It includes the objects of national security; subjects of national security; threats to national security.

Insufficient attention is paid to the study of the role of intellectual property in the field of national security, as well as to the identification of threats to state security in this area. Therefore, there is a growing need for theoretical research that would conceptually define and substantiate the role of intellectual property in the field of national security and defense.

Keywords: national security system of Ukraine, subjects of the national security system, threats to national security, intellectual property